Valiokunnan mietintö PeVM 9/2021 vp─ HE 60/2021 vp

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain 9 ja 46 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain 9 ja 46 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 60/ 2021 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Laura Nurminen, oikeusministeriö
- professori Janne Salminen
- ministeri Lauri Tarasti

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vaalilain väliaikainen muutos.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 24.5.2021, ja olemaan voimassa 30.6.2021 saakka.

Hallituksen esityksen säätämisjärjestysperusteluissa lakiehdotuksia tarkastellaan perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuuden ja 14 §:ssä turvattujen vaali- ja osallistumisoikeuksien kannalta.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vaalilain väliaikainen muutos, jonka nojalla vuoden 2021 kuntavaaleissa toimitettaisiin laitosäänestys Puolustusvoimien varusmieskoulutusta antavien joukko-osastojen varuskunnissa ja Rajavartiolaitoksen varusmieskoulutusta antavissa yksiköissä. Laitosäänestyksessä voisivat äänestää näissä varuskunnissa ja yksiköissä varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavat äänioikeutetut.

Valmis
5.1

(2) Esityksen tavoitteena on turvata varusmiesten äänestysmahdollisuuksien toteutuminen covid-19-pandemian aikana vuoden 2021 kuntavaaleissa ja osaltaan myös ennakkoäänestysten terveysturvallinen toimittaminen.

(3) Perustuslain 14 §:n 3 momentin mukaan jokaisella Suomen kansalaisella ja maassa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, on oikeus äänestää kunnallisvaaleissa ja kunnallisessa kansanäänestyksessä sen mukaan kuin lailla säädetään.

(4) Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan oikeutta äänestää kirjeitse ulkomailla koskevaa lakiehdotusta pitänyt tärkeänä lakiehdotuksen vaali- ja osallistumisoikeuksien edistämiseen kytkeytyvää tavoitetta ja sitä, että kirjeäänestyksen mahdollistaminen parantaa äänioikeutettujen yhdenvertaista asemaa äänioikeuden käyttäjinä (PeVM 3/2017 vp, s. 3). Valiokunta pitää myös nyt ehdotettavan sääntelyn tavoitetta hyväksyttävänä ja painottaa vaalien terveysturvallisen järjestämisen lisäksi edelleen sen tärkeyttä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeuttaan (ks. PeVM 4/2021 vp, kappale 20). Valiokunnan käsityksen mukaan ehdotettu sääntely ei ole myöskään ongelmallisessa suhteessa kansainvälisiin velvoitteisiin tai esimerkiksi Venetsian toimikunnan suosituksiin (ks. PeVL 65/2018 vp, s. 21).

(5) Perustuslakivaliokunta korostaa lakiehdotuksen soveltamisala huomioon ottaen, että ketään ei voida käskeä käyttämään äänioikeuttaan.

(6) Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella perustuslakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta esittää hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Perustuslakivaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 60/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2021 vp

Helsingissä 29.4.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Antti Rinne sd
varapuheenjohtaja Antti Häkkänen kok
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Mats Löfström r
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Tuula Väätäinen sd
varajäsen Mari Holopainen vihr
varajäsen Sari Tanus kd

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala